

Rada
Európskej únie

V Bruseli 20. marca 2023
(OR. en)

**Medziinštitucionálny spis:
2023/0079(COD)**

**7568/23
ADD 5**

**COMPET 234
IND 123
MI 213
POLCOM 49
RELEX 367
RECH 95
IA 46
CODEC 412**

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	17. marca 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2023) 162 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU Sprievodný dokument k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, 2018/1724 a (EÚ) 2019/1020

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2023) 162 final.

Príloha: SWD(2023) 162 final

V Bruseli 16. 3. 2023
SWD(2023) 162 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

[...]

Sprievodný dokument

k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady,

ktorým sa stanovuje rámec na zaistenie bezpečných a udržateľných dodávok kritických surovín a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 168/2013, (EÚ) 2018/858, 2018/1724 a (EÚ) 2019/1020

{COM(2023) 160 final} - {SEC(2023) 360 final} - {SWD(2023) 160 final} -
{SWD(2023) 161 final}

Súhrnný prehľad
Posúdenie vplyvu na účely európskeho aktu o kritických surovinách
A. V čom spočíva problém a prečo ide o problém na úrovni EÚ?
Kritické suroviny sú nenahraditeľnými vstupmi v našom hospodárstve, najmä preto, že sa používajú na výrobu technológií potrebných na zavádzanie zelenej energie, na digitálnu transformáciu alebo na strategické použitia v zdravotníctve a obrane. Vzhľadom na rastúce potreby spôsobené dvojakou transformáciou sa predpokladá, že dopyt po týchto materiáloch sa exponenciálne zvýši tak na úrovni EÚ, ako aj na celosvetovej úrovni, čo povedie k rozdielom medzi ponukou a dopytom. Dodávky kritických surovín do EÚ vo fáze ťažby aj spracovania sú navyše značne koncentrované, v niektorých prípadoch v jedinej tretej krajine. Ak by EÚ nebola schopná zaistiť dostatočné dodávky kritických surovín, jej neustála odkázanosť by ju mohla vystaviť týmto rizikám: geopolitická zraniteľnosť, nepriaznivé environmentálne a sociálne vplyvy, narušenia priemyselných dodávateľských reťazcov, vysoké a nestále ceny oddiaľujúce zelenú transformáciu, dominantní dodávatelia kritických surovín využívajúci trhovú silu v odberateľských odvetviach vo svoj prospech. V tejto súvislosti je hlavným zisteným problémom to, že EÚ nemá bezpečný a udržateľný prístup ku kritickým surovinám, čo je zapríčinené tromi čiastkovými problémami, a to nedostatočným predvídaním a zmiernovaním rizík spojených s dodávkami, slabým rozvojom potenciálu domácich dodávok kritických surovín v EÚ z dôvodu nedostatočnej kapacity v rôznych fázach hodnotového reťazca a nedostatočnou udržateľnosťou a obehovosťou pri získavaní kritických surovín v EÚ.
Čo by sa malo dosiahnuť?
Všeobecným cieľom aktu o kritických surovinách je riešiť hlavný problém – chýbajúci bezpečný a udržateľný prístup EÚ ku kritickým surovinám. V záujme čo najlepšieho riešenia tohto problému sa jeho identifikovanými príčinami priamo zaoberajú tieto špecifické ciele: ŠC1. Zvýšiť povedomie priemyslu EÚ o rizikách súvisiacich s kritickými surovinami v celosvetovom dodávateľskom reťazci a zmiernovať ich ŠC2. Zvýšiť kapacitu hodnotového reťazca kritických surovín EÚ na vnútornom trhu ŠC3. Znížiť environmentálnu stopu spotreby kritických surovín v EÚ Samotná regulačná iniciatíva, na účely ktorej bolo vypracované toto posúdenie vplyvu, však nedokáže splniť daný cieľ. Zvýšené úsilie o diverzifikáciu medzinárodného obchodu a investícií zabezpečuje nenarušené medzinárodné trhy a podporu prísnych sociálnych a environmentálnych noriem v rámci partnerstiev a spolupráce s tretími krajinami. Takisto bude potrebné vyvinúť intenzívnejšie úsilie v oblasti výskumu a inovácií s cieľom nahradiť kritické suroviny a minimalizovať vplyvy ťažby zdrojov na životné prostredie, ako aj pracovať na zručnostiach a spoločenskej akceptácii. Tieto aspekty sú ďalej rozpracované v sprievodnom oznámení, ktoré je súčasťou európskeho aktu o kritických surovinách.
Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ (subsidiarita)?

Opatrenia EÚ sú nevyhnutné na dosiahnutie úspor z rozsahu a zo sortimentu a na obmedzenie fragmentácie úsilia, ak sa jej nemožno vyhnúť, a súvisiacej neefektívnosti. V súlade s touto logikou sa navrhované opatrenia zameriavajú na oblasti, v ktorých existuje preukázateľná pridaná hodnota prijatia opatrení na úrovni Únie z dôvodu rozsahu, rýchlosti a rozmanitosti potrebného úsilia. Napríklad opatrenia zamerané na mobilizáciu investícií do projektov v oblasti kritických surovín v celom hodnotovom reťazci by sa dali najúčinnnejšie navrhnúť a koordinovať na úrovni Únie vzhľadom na rozsah potrebných investícií a keďže výsledné kapacity by mali slúžiť celému vnútornému trhu. Okrem toho sa opatreniami zameranými na zlepšenie monitorovacích kapacít na úrovni Únie dosiahne vyššia účinnosť ako v prípade, že by zostali nekoordinované. Členské štáty spolu s Komisiou dokážu predvídať prerušenia dodávok lepšie než prostredníctvom mozaiky úsilia jednotlivých členských štátov. Navrhovaný rámec by mal umožniť efektívnejšie rozdelenie úloh a výmenu relevantných informácií v snahe zabrániť duplicite úsilia.

B. Riešenia

Aké sú rôzne možnosti na dosiahnutie týchto cieľov? Je niektorá z možností uprednostňovaná? Ak nie, prečo?

Možnosti sú usporiadané do odlišných pilierov, v ktorých sa navrhujú rôzne politické prístupy na splnenie špecifických cieľov. V rámci možností sa kombinujú rôzne súbory politických prístupov na základe ich úrovne ambícií, ale aj na základe toho, čo možno dosiahnuť pomocou rôznych štruktúr riadenia, aby úlohám vyplývajúcim z každej možnosti zodpovedala primeraná úroveň zdrojov.

V rámci **možnosti politiky 1** sa zriaďuje mechanizmus na stanovenie cieľov pre strategické suroviny. Zahŕňa štruktúru riadenia v rámci špecializovanej Rady EÚ pre kritické suroviny, ktorú podporuje sieť národných agentúr a operačná kapacita v rámci Komisie. Takýto subjekt by rozvíjal monitorovacie kapacity, umožnil by koordináciu strategických zásob EÚ a zabezpečil by lepšiu pripravenosť spoločností na prerušenia dodávok. Súčasťou tejto možnosti sú prvky na podporu hodnotového reťazca, najmä prostredníctvom koordinácie prieskumu, posilnenej podpory vnútroštátnych projektov v oblasti kritických surovín a ľahšieho prístupu k financiám. Pokiaľ ide o obehovosť, stanovuje sa v nej odporúčanie zamerané na drobnú spotrebnú elektroniku a oznámenie budúcich opatrení. Zabezpečuje zvýšené úsilie EÚ pri stanovovaní medzinárodných noriem, ako aj minimálne požiadavky na systémy certifikácie týkajúce sa udržateľnosti kritických surovín a požiadavky na informácie o environmentálnej stope kritických surovín uvádzaných na trh EÚ.

Možnosť politiky 2 má s možnosťou politiky 1 rovnaký mechanizmus riadenia a úlohy, pokiaľ ide o monitorovanie, strategické zásoby a pripravenosť na riziká. Ďalej sa v rámci nej posilňuje hodnotový reťazec v EÚ vypracovaním prísnejších povinností v oblasti prieskumu a vykonávania strategických projektov v celom hodnotovom reťazci strategických surovín. Pre tieto projekty by bolo prínosom zjednodušené získavanie povolení a ľahší prístup k financiám. Opatrenia v oblasti obehovosti zahŕňajú cielené zmeny smernice o ťažobnom odpade. Opatrenia týkajúce sa noriem zahŕňajú vypracovanie dodatočných normalizačných produktov pre priemyselný proces a opatrenia týkajúce sa environmentálnej stopy zahŕňajú postupný vývoj prahovej hodnoty súvisiacej s kritickými surovinami, ak sa v osobitnom posúdení skonštatuje, že by to nemalo dosah na bezpečnosť dodávok.

V rámci **možnosti politiky 3** sa zriaďuje externá kapacita z hľadiska riadenia, čo umožňuje navrhovať ambiciózne opatrenia týkajúce sa strategických zásob, monitorovania a pripravenosti

na riziká. Takisto vychádza z koncepcie strategických projektov, pre ktoré by bola prínosom dodatočná podpora pri získavaní povolení prostredníctvom zdrojov z členských štátov určených na tento účel a špecializovaného európskeho fondu pre kritické suroviny. S možnosťou politiky 2 má rovnaké opatrenia týkajúce sa obehovosti, noriem a environmentálnej stopy.

Všetky možnosti politiky vychádzajú z koncepcie kritických surovín a strategických surovín, ktoré sú podskupinou zameranou na materiály potrebné na obzvlášť strategické použitia. Z posúdenia vplyvu vyplýva, že uprednostňovanou možnosťou je možnosť 2, a to najmä z hľadiska efektívnosti a podpory zainteresovaných strán. Treba poznamenať, že možnosť 3 predstavuje vyššiu úroveň ambícií a umožnila by účinnejšie splnenie cieľov.

Aké sú názory jednotlivých zainteresovaných strán? Kto podporuje ktorú možnosť?

Vzhľadom na rôznorodosť navrhovaných pilierov nie je jednoduché pripísať názory zainteresovaných strán celkovým možnostiam. Namiesto toho sa v posúdení vplyvu podrobne opisujú názory zainteresovaných strán na každý z pilierov. Celkovo možno dospieť k záveru, že zainteresované strany z odvetvia skôr podporujú prísne opatrenia, ktoré by sa navrhli v rámci možnosti 3, najmä pokiaľ ide o riadenie a podporu hodnotového reťazca. Názory verejných orgánov sú rozdielne, pričom mierne uprednostňujú sieťový prístup k riadeniu, podobne ako v možnosti 2. Občianska spoločnosť by podporila najprísnejšie opatrenia v možnostiach 2 a 3 týkajúce sa obehovosti a environmentálnej stopy.

C. Vplyvy možností

Aké sú výhody možností (prípadne hlavných možností, ak sa žiadna konkrétna možnosť

neuprednostňuje)? Očakáva sa, že možnosť 1 prinesie spoločnostiam hospodárske výhody vzhľadom na ciele, ktorými sa riadi rozvoj podpory EÚ. Prínosom pre ne by bola aj zvýšená monitorovacia kapacita EÚ poskytovaná sieťou, pričom ich diverzifikáciu a budovanie odolnosti by stimulovali vnútroštátne opatrenia, ako aj cielená podpora hodnotového reťazca, pokiaľ ide o prieskum, získavanie povolení a financovanie. Opatrenia týkajúce sa právnych predpisov o odpadoch by mohli nabádať k ďalšiemu zhodnocovaniu odpadu, kým požiadavky na vyhlásenia o environmentálnej stope a opatrenia týkajúce sa noriem by zlepšili kvalitu informácií o udržateľnosti. Možnosť 2 by priniesla väčšie výhody ako možnosť 1. Hoci opatrenia týkajúce sa riadenia, monitorovania a strategických zásob sú rovnaké ako v prípade možnosti 1, opatrenia týkajúce sa podpory hodnotového reťazca poskytujú strategickjšiu a komplexnejšiu reakciu na príčiny problémov. Navrhnutím rozvoja strategických projektov podporených zjednodušeným získavaním povolení a prístupom k financiám by táto možnosť lepšie prispela k splneniu cieľov EÚ v oblasti dodávok strategických surovín v celom hodnotovom reťazci, čím by sa zvýšila aj konkurencieschopnosť používateľov v odberateľských odvetviach. Vyhlásenia o environmentálnej stope kritických surovín by lepšie informovali spotrebiteľov. Opatrenia týkajúce sa prieskumu alebo odpadu, najmä ciele v oblasti recyklácie, by takisto ďalej umožnili rozvoj silného trhu s druhotnými surovinami. Očakáva sa, že možnosť 3 prinesie ešte väčšie hospodárske výhody pre spoločnosti a širšie hospodárstvo, a to najmä poskytovaním zvýšenej podpory v záujme monitorovania, strategických zásob alebo diverzifikácie rizík realizovaným externou operačnou kapacitou. Prínosom pre finančnú podporu strategických projektov v rámci tejto možnosti by bol aj fond so širším dosahom, pričom strategické projekty by boli označené aj ako projekty prevažujúceho verejného záujmu s vyššou administratívnou kapacitou pre členské štáty na ich podporu. Prahovými hodnotami súvisiacimi s environmentálnymi stopami by sa zvýšila udržateľnosť kritických surovín na trhu. Možnosti týkajúce sa odpadu, environmentálnej stopy a noriem sú rovnaké ako v prípade možnosti 2.
Aké sú náklady týchto možností (prípadne hlavných možností, ak sa žiadna konkrétna možnosť neuprednostňuje)? Možnosť 1 so sebou prináša minimálne administratívne náklady pre veľké spoločnosti pôsobiace v hodnotovom reťazci kritických surovín, ktoré by museli nahlasovať informácie na účely monitorovania, ako aj pre niektorých výrobcov v odberateľských odvetviach. Sú s tým spojené aj náklady súvisiace s environmentálnou stopou, ktoré by sa vzťahovali na všetky spoločnosti predávajúce kritické suroviny, v prípade ktorých sú k dispozícii pravidlá výpočtu, a na spoločnosti, ktoré chcú uvádzať všeobecné tvrdenia o environmentálnej stope. Náklady pre Komisiu a členské štáty sa týkajú hlavne presadzovania navrhovaných opatrení, a to najmä vytvorenia štruktúry riadenia, ktorá by následne vykonávala úlohy, a povinností členských štátov podávať správy (napr. v súvislosti s prieskumom). Možnosť 2 by priniesla podobné náklady pre spoločnosti, ku ktorým by sa pripočítali nové náklady pre prevádzkovateľov v oblasti ťažobného odpadu a výrobcov EEZ na poskytovanie informácií o kritických surovinách obsiahnutých v ich výrobkoch, resp. tokoch odpadu. Náklady členských štátov by sa zvýšili vzhľadom na dodatočné požiadavky, pokiaľ ide o prieskum, no tieto náklady by sa rozdelili podľa veľkosti územia krajiny. Náklady Komisie by

zahŕňali hlavne vytvorenie účinného systému riadenia a monitorovania a vykonávanie ďalších opatrení, napr. v oblasti obehovosti a environmentálnej stopy. Možnosť 3 so sebou prináša podstatné náklady pre Komisiu a členské štáty v súvislosti s vytvorením externej operačnej kapacity. Vďaka nej by bol možný širší rozsah opatrení, a teda aj efektívnejšie plnenie špecifických cieľov, no vyžadovalo by si to značnú rozpočtovú podporu. Popri podobných nákladoch ako pri možnostiach 1 a 2 by sa pri tejto možnosti zvýšili náklady spoločností, ktoré by museli dodržiavať dodatočné požiadavky na pripravenosť, strategické zásoby alebo audity ich dodávateľských reťazcov.
Aký je vplyv na MSP a konkurencieschopnosť? Vďaka uprednostňovaným opatreniam by MSP, napr. nové prieskumné spoločnosti, mali prospech z dodatočných údajov a informácií poskytovaných členskými štátmi. Okrem toho by bolo pre MSP pôsobiace v hodnotovom reťazci kritických surovín alebo v odberateľských odvetviach prínosom dodatočné monitorovanie a ďalšie opatrenia na zmierňovanie rizík, ktoré by pravdepodobne nevykonávali samy. Priame administratívne náklady, napríklad v súvislosti s povinnosťami podávania správ, im nevzniknú. Prínosom by bol aj lepší prístup k financiám. Celkovo by sa konkurencieschopnosť priemyslu EÚ podporila rovnakými opatreniami, ktoré sú prospešné pre MSP. Vypracovaním strategických projektov by sa zvýšila odolnosť EÚ posilnením hodnotového reťazca kritických surovín, najmä pokiaľ ide o strategické suroviny, čo by odberateľským odvetviám umožnilo využívať bezpečnejšie dodávky kritických surovín, čím by sa zvýšila ich konkurencieschopnosť voči konkurentom v iných častiach sveta.
Očakáva sa významný vplyv na štátne rozpočty a verejnú správu? Členskými štátmi by vznikli náklady súvisiace s účasťou na štruktúre riadenia, s výmenou informácií s radou a s vykonávaním opatrení, napr. pokiaľ ide o koordináciu strategických zásob, pripravenosť spoločností na riziká, získavanie povolení, odpad a prieskum.
Očakávajú sa iné významné vplyvy? V rámci tejto iniciatívy sa nepredpokladajú žiadne iné významné vplyvy. Očakáva sa, že sa ňou nespôsobí významná škoda na životnom prostredí, ale naopak sa posilnia opatrenia na podporu obehovosti kritických surovín a ich zvýšenej udržateľnosti prostredníctvom opatrení týkajúcich sa environmentálnej stopy.
Proporcionalita? Uprednostňovaná možnosť je viac v súlade so zásadou proporcionality, keďže sa pri nej nevytvára osobitná externá operačná kapacita na presadzovanie úloh súvisiacich s kritickými surovinami. To však znamená nižšiu účinnosť pri plnení špecifických cieľov.
D. Nadväzná opatrenia Komisia päť rokov od dátumu začatia uplatňovania legislatívneho aktu vykoná hodnotenie účinnosti, efektívnosti, súdržnosti, relevantnosti a pridanej hodnoty EÚ tejto legislatívnej iniciatívy a predloží správu o svojich hlavných zisteniach Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov. Komisia môže na základe hodnotiacej správy navrhnúť, ako zlepšiť európsky akt o kritických surovinách, pri vykonávaní ktorého by sa malo merať aj dosahovanie cieľov týkajúcich sa európskej kapacity dodávok uvedených v posúdení vplyvu. Súčasťou posúdenia sú ukazovatele na monitorovanie pokroku.